

**Ο γεωργός πάει στον αγρό... πρωί σαν ξημερώσει; Όχι πια!
Η γεωργία χθες, σήμερα, αύριο.**

Τα δώρα της επιστήμης και της τεχνολογίας.

Από την εποχή που τραγουδούσαμε το παιδικό τραγουδάκι για το γεωργό που πηγαίνει ξημερώματα και εργάζεται σκληρά μέσα στο λιοπύρι ο ίδιος και η οικογένειά του, ακόμη παιδιά, τα πράγματα έχουν αλλάξει ριζικά. Σύγχρονα γεωργικά μηχανήματα, βελτιωμένες ποικιλίες φυτών, φυτοφάρμακα, λιπάσματα, θερμοκήπια και σύγχρονες καλλιεργητικές μέθοδοι ανακούφισαν τον αγρότη από την υπερβολική σωματική κόπωση εξασφάλισαν καλύτερα δεδομένα ως προς την ποσότητα και την ποιότητα της παραγωγής. Του χάρισαν ελεύθερο χρόνο, τη δυνατότητα να σπουδάσει τα παιδιά του και γενικά μια πιο άνετη και σίγουρη ζωή. Στην ανθρωπότητα χάρισαν εντυπωσιακές ποσότητες τροφής, ικανές να θρέψουν τους έξι δισεκατομμύρια ανθρώπους που φιλοξενεί ο πλανήτης.

Ένας θαυμαστός νέος κόσμος της γεωργίας ή μια κερκόπορτα για την «άλωση» του περιβάλλοντος, της υγείας και της ευημερίας στον πλανήτη;

Γιατί, ωστόσο, η άφθονη τροφή που παράγεται δε φτάνει στους πεινασμένους της γης; Η πρόσφατη διατροφική κρίση δείχνει ότι απέχουμε πολύ από το ιδανικό της εξάλειψης της πείνας. Τα διατροφικά σκάνδαλα, αυτά που έρχονται στο φως της δημοσιότητας και αυτά που δε θα μάθουμε ίσως ποτέ, δείχνουν ότι ούτε το ιδανικό της ασφαλούς τροφής έχουμε κατακτήσει. Η λειψυδρία και η υπερκατανάλωση νερού με αποτέλεσμα την πτώση της στάθμης του υδροφόρου ορίζοντα, η εξάντληση των εδαφών, η υποβάθμιση βιοτόπων, η μείωση της βιοποικιλότητας (συμπεριλαμβανομένης της ποικιλίας καλλιεργήσιμων ειδών και αγροτικών ζώων), η καταστροφή βιοτόπων για εξασφάλιση γεωργικής γης, τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων στα ποτάμια, τις θάλασσες και το πιάτο μας, οι τοξικές ουσίες που ανιχνεύονται στο αίμα μας, το φαινόμενο του θερμοκηπίου, με τις εκλύσεις μεθανίου από τα φυτοφάρμακα και τα ζώα να έχουν σοβαρό μερίδιο ευθύνης, όλα αυτά σημαίνουν ότι η σύγχρονη, βιομηχανοποιημένη, γεωργία έχει σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον και την υγεία μας.

στον αγρό και τα και του

Το τελευταίο κοπάδι

Ο Γιάννης και η Μαρίζα είναι «υποχρεωτικές και άκρως βαρετές» διακοπές με τους γονείς σ' ένα χωριό της Πίνδου. Μουρμουρίζουν αδιάκοπα ότι είναι οι χειρότερές τους διακοπές. Η ιδέα των γονιών τους για «οικοτουρισμό» ήταν πραγματικά μια μεγάλη αποτυχία. Έχουν βάλει τα ιπλά στα αφτιά τους, ακούνε δυνατά Amy Winehouse και ανταλλάσσουν μηνύματα με τους κολλητούς τους στο κινητό, περπατώντας στα χωράφια και στους αγρούς. Ένα κοπάδι πρόβατα τους κβει το δρόμο. Ο βοσκός, μάλλον Αλβανός, κάθεται σε μια πέτρα και χαζεύει τον ορίζοντα. Γιάννης: Να περάσουμε;

Τζίμης (βοσκός): ...
Μαρίζα: Κύριος, τα πάτε λίγο πιο εκά;

Τζίμης (κοιτάζοντάς τους ήρεμα):...
Ο Γιάννης και η Άννα εκνευρίζονται, κάνουν να σκαρφαλώσουν από τα βράχια, να περάσουν, γρατζουνίζονται, στο τέλος κάθονται σε μια πέτρα δίπλα στον Τζίμη απελπισμένοι. Τα ιπρά έχουν πέσει από τα αφτιά, τα κινητά έχουν κλείσει. Ακούγονται μόνο τα κλικ κλονγκ. κουδούνια των προβάτων, ένα ρυθμικό κλικ κλονγκ.

Ο Τζίμης σηκώνεται αργά και δίνει το σύνθημα στα τον ακολουθήσουν. Ο Γιάννης και η Άννα μένουν στη τελευταίο πρόβατο ξεμένει κοντά τους. Τους κοιτάζει. Τζίμης στέκεται για λίγο πριν χαθεί στον ορίζοντα. Το τρέχει κοντά του.

μόνο τα κλικ κλονγκ. πρόβατα να θέση τους. Το και βελάζει. Ο πρόβατο

Ήξερες ότι...

Για την παραγωγή ενός κιλό σιταριού απαιτείται 1 λίτρο νερό. Για ένα κιλό κρέας απαιτείται 5 ή 10 φορές μεγαλύτερη ποσότητα νερού.

Η γεωργία μέτρο πολιτισμού.

Η σημαντικότερη ίσως επανάσταση του ανθρώπου, η «νεολιθική επανάσταση» συνίστατο στην ανακάλυψη της γεωργίας και στη συνακόλουθη μόνιμη εγκατάσταση

- ▶ Υπολογίστε το οικολογικό αποτύπωμα της τάξης σας με βάση τις διατροφικές συνήθειές της. Υπολόγισε το [οικολογικό αποτύπωμα της Ελλάδας](#).
- ▶ Συζητήστε και αναπαραστήστε με σχέδιο, ζωγραφική, κολάζ ή με μια παρουσίαση powerpoint το ιδανικό, κατά τη γνώμη σας, «αγρόκτημα του μέλλοντος».
- ▶ Πάρτε συνέντευξη από αγρότες βιολογικής και συμβατικής γεωργίας.
- ▶ Επισκεφθείτε ένα κτήμα βιολογικής και ένα συμβατικής καλλιέργειας.
- ▶ Παρατηρήστε τη βιολογική γωνιά στο σούπερ μάρκετ. Έχουν ελληνικά ή ξένα προϊόντα; Τι τιμές έχουν σε σχέση με τα συμβατικά; Έχουν σήματα πιστοποίησης;
- ▶ Κάντε μια έρευνα καταναλωτών. Τι προτιμάνε; Γιατί; Επισκεφθείτε μια λαϊκή αγορά βιολογικών προϊόντων. Μιλήστε με τους παραγωγούς.
- ▶ Ερευνήστε το θέμα της ολοκληρωμένης διαχείρισης και των ηθικών τροφίμων.
- ▶ Ερευνήστε τα συστήματα άρδευσης. Πόσο κοστίζουν σε νερό οι τροφές μας; Ποιες καλλιέργειες είναι πιο υδροβόρες;
- ▶ Ποιες είναι οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της εντατικής κτηνοτροφίας. Δείτε το [Meatrix](#).
- ▶ Διοργανώστε ένα debate για την αγροτική πολιτική της Ελλάδας και της ΕΕ.

Τα ζώα που
Κι αν η θέα κατάσταση θα έβλεπε ο ήρωας κοτόπουλων, σύγχρονες αναθεωρούσε τις Ευτυχώς το θέμα πολίτες είναι αν η «κότα α λ'οράνζ» που γεύεται σε ένα εστιατόριο πολυτελείας μεγάλωσε και πάχυνε μέσα σε δυο μέρες, χωρίς να έχει δει το φως της ημέρας και έχοντας ίσως υπομείνει μια βράναυση κοπή του ράμφους της;

βασανίζαμε.
παραγωγικών ζώων σε άγρια σκανδάλιζε τον Οδυσσέα, αν τις συνθήκες διαβίωσης αγελάδων και προβάτων στις μονάδες εκτροφής ζώων ίσως απόψεις του περί αγριότητας. έχει πάρει δημοσιότητα και οι ενημερωμένοι. Ποιος ελέγχει όμως

του ανθρώπου σε έναν τόπο. Το σιτάρι είναι ίσως το σύμβολο αυτής της τομής στον ανθρώπινο πολιτισμό. Ο Οδυσσέας καταλαβαίνει ότι έχει φτάσει σε χώρα απολίτιστων, στο Νησί των Κυκλάδων, όταν βλέπει ότι η γη είναι ακαλλιέργητη. Αν η άγρια φύση ήταν για τον Οδυσσέα σημάδι έλλειψης πολιτισμού, στον 21^ο αι. η διατήρηση της άγριας φύσης είναι μάλλον το μέτρο του πολιτισμού μας. Η γεωργία, η ανάγκη εξασφάλισης καλλιεργήσιμης γης και η εντατικοποίηση της παραγωγής είναι από τους σημαντικότερους παράγοντες υποβάθμισης του περιβάλλοντος.

Πίσω στα παλιά ή μια επιστήμη και τεχνολογία στην υπηρεσία της ανθρωπότητας;

Η βιολογική (ή οργανική) γεωργία εμπνέεται από τις παλιές, καλές μεθόδους καλλιέργειας, χωρίς φυτοφάρμακα και λιπάσματα, και προτείνει ένα σύγχρονο και επιστημονικά τεκμηριωμένο τρόπο καλλιέργειας, φιλικό προς το περιβάλλον και την υγεία μας. Βασικό μειονέκτημα είναι η μειωμένη ποσότητα παραγωγής και το υψηλό κόστος των βιολογικών προϊόντων. Αν όμως κοστολογούσαμε τα προϊόντα συμβατικής καλλιέργειας ενσωματώνοντας το περιβαλλοντικό τους κόστος ίσως τα βιολογικά μα μην ήταν ακριβότερα. Ή μήπως η λύση θα έρθει από την επιστήμη και την τεχνολογία, υπό τον όρο ότι η έρευνα θα στοχεύσει στην εξασφάλιση της επάρκειας τροφής και στην προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας μας; Η έρευνα όμως δεν είναι πολιτικά ουδέτερη. Κατευθύνεται και επηρεάζεται, άλλοτε περισσότερο και άλλοτε λιγότερο, από την πολιτική, τις επιχειρήσεις, την κυρίαρχη ιδεολογία. Ίσως οι λύσεις να είναι πιο σύνθετες και να εξαρτώνται άμεσα από τις δικές μας επιλογές. Από το τι τρώμε μέχρι το πόσο επηρεαζόμαστε από τις διαφημίσεις και τα πορίσματα των επιστημονικών ερευνών. Διλήμματα, ερωτήματα, προβληματισμοί...

Συνοδευτικό Υλικό